

Zaproponowano model rozmieszczenia chruścików w jeziorach, gdzie wyróżnione grupy synekologiczne układają się zgodnie z dwoma kierunkami zmian: od najpłytszego i najbardziej astatycznego litoralu w kierunku do bardziej stabilnych, głębszych stref oraz zgodnie ze wzrastającą trofią. Analizowano zmiany fauny chruścików w trakcie sukcesji jezior (ciąg harmoniczny i dysharmoniczny), eutrofizacji i antropopresji.

W pracy zamieszczony zostanie wykaz publikacji dotyczący głównego tematu oraz adres strony www z szczegółowymi danymi dotyczącymi chruścików jezior Polski.

Stanisław CZACHOROWSKI, Olsztyn

Liczebność wciornastków (*Thysanoptera*) na tle innych owadów odławianych do kolorowych pułapek Moericke'go w Poleskim Parku Narodowym

Abundance of thysanopterans in relation to other insects caught with Moricke's coloured traps in the Poleski National Park

Wciornastki (*Thysanoptera*) są grupą owadów bardzo licznie występującą, a jednocześnie jedną z najslabiej poznanych w Polsce. Celem podjętych badań była inwentaryzacja fauny *Thysanoptera* na obszarze Poleskiego Parku Narodowego. Jedno ze stanowisk usytuowane było na torfowisku przejściowym nad Jeziorem Długim, gdzie do odłowu owadów użyto kolorowych pułapek Moericke'go.

Pułapki w kolorach białym, żółtym, czerwonym i zielonym rozwieszono w czterech transektach na porastających torfowisko sosnach (*Pinus silvestris*) na wysokości ok. 1 metra nad podłożem. Wypełnione były glikolem etylowym. Doświadczenie prowadzono w ciągu trzech lat 1994–96. Prezentowane niżej dane pochodzą z ostatniego roku badań.

Od kwietnia do października 1996 roku złowiono do pułapek 14 709 osobników owadów. Wszystkie zebrane owady oznaczono do rangi rzędu – wyróżniono ich 15, a *Thysanoptera* do gatunku. Najliczniej reprezentowane były owady z rzędów: *Diptera* – 5 975 osobników, *Hymenoptera* – 4 052, *Thysanoptera* – 2 453, *Coleoptera* – 1 179, *Lepidoptera* – 360, *Homoptera* – 318. Najwięcej owadów wybrano z pułapek o barwie żółtej – 5 928 (40%) i białej – 5 411 (37%), mniej z pułapek zielonych – 2 337 (16%) i czerwonych – 1 033 (7% osobników). Preferencje barwne poszczególnych rzędów owadów różniły się znacznie. Kolor biały wybierały owady z rzędów *Thysanoptera* (73%) i *Coleoptera* (42%), kolor żółty preferowały owady należące do *Lepidoptera* (66%), *Hymenoptera* (53%), *Diptera* (43%), *Homoptera* (47%), a z nielicznie odławianych: *Mecoptera* (93%) i *Blattaria* (46%). Mimo, że w pułapkach zielonych zanotowano 16% wszystkich złowionych owadów, to nie były one preferowane przez żaden z odnotowanych rzędów. Pułapki czerwone wybierane były przez owady najrzadziej, stwierdzono w nich 50% zebranych *Odonata*.

Wśród wszystkich zebranych owadów wciornastki stanowiły 16,7%. Wyróżniono wśród nich 43 gatunki, co stanowi ok. 23% fauny Polski. Największą liczbę osobników *Thysanoptera* notowano w pułapkach o barwie białej – 1 793 (73% – 34 gat.), następnie żółtej – 410 (17% – 27 gat.), mniej w zielonej – 200 (8% – 25 gat.) i czerwonej – 50 (2% – 15 gat.). Z tego rzędu do gatunków rzadszych w skali kraju i stwierdzonych w czasie badań należy zaliczyć: *Pelikanothrips kratochvili*, *Dendrothrips degeeri* i *Haplothrips propinquus*.

Katarzyna CZEPIEL, Lublin
Halina KUCHARCZYK, Lublin

Występowanie chrząszczy (*Coleoptera*) minujących blaszki liściowe wierzb krzewiastych w południowo-wschodniej Polsce

Occurrence of beetles (*Coleoptera*) mining leaves of bush willows in SE Poland

Najlepiej poznаныmi przedstawicielami rzędu chrząszcze, których larwy minują blaszki liściowe wierzb są ryjkowce (*Col.: Curculionidae*) z rodzaju *Tachyerges*, *Isochnus* (w kluczach SMRECZYŃSKIEGO występujące jako jeden rodzaj *Rhynchaenus* CLAIRV. et SCHELLENB.) oraz *Ramphus*.

Badania prowadzono w latach 1995–1997 na terenie Niziny Sandomierskiej (okolice Niska, Lubaczowa, Rzeszowa) aż po Dynów na Pogórzu Przemysko-Dynowskim, na plantacjach uprawnej wierzby tzw. wikliny amerykańki – *Salix americana*. W roku 1997 prowadzono dodatkowo obserwacje na formach krzewiastych dziko rosnących wierzb na skraju Beskidu Wschodniego w Drohobycze (woj. przemyskie).

Na plantacjach wikliny stwierdzono występowanie imago *Tachyerges stigma* GERM., *T. salicis* L. oraz *Ramphus pulicarius* HERBST, natomiast na dziko rosnących wierzbach w Drohobycze oprócz gatunków wymienionych dodatkowo *T. decoratus* GERM. oraz *Isochnus populicola* SILFV. (w tym także w minach na liściach).

Ponadto zarówno na plantacjach wikliny w okolicy Dynowa jak i na stanowiskach naturalnych stwierdzono występowanie pojedynczych osobników chrząszcza z rodziny stonkowatych (*Col.: Chrysomelidae*) z rodzaju *Zengophora* – *Z. flavicollis* MARSH., którego larwy także mogą minować liście wierzb.

Zbigniew W. CZERNIAKOWSKI, Rzeszów

Występowanie mszyc – wektorów chorób wirusowych ziemniaka w województwie rzeszowskim

Occurrence of aphid vectors of viral potato diseases in Rzeszów voivodeship

Badania przeprowadzono na polu doświadczalnym Wydziału Ekonomii w Zalesiu k/Rzeszowa w latach 1981–1985. Określono skład gatunkowy mszyc, wektorów wirusów ziemniaka, terminy ich pojawu i nasilenie występowania w okresie wegetacji. Mszyce odławiano codziennie od maja do końca sierpnia do pułapek Moericke'go ustawionych wewnątrz obiektu doświadczalnego na czarnym ugorze.

Określono nasilenie występowania mszyc w tym gatunku *Myzus persicae* (SULZ) i *Aphis nasturtii* (KALT) łącznie z *Aphis frangulae* (KALT). Stwierdzono duże zróżnicowanie w liczebności mszyc odłowionych w okresie 1 V - 30 VIII, od 13 562 sztuk w 1981 do 973 w 1985 r. Udział gatunków z kompleksu *Aphis nasturtii* i *Aphis frangulae* stanowił 2,98% zaś *Myzus persicae* 1,80%.

Wyznaczony kąt kolonizacji (wg HOLLINGS'a) w każdym roku badań był wyraźnie wyższy dla sumy osobników *Aphis nasturtii* i *Aphis frangulae* niż *Myzus persicae*. W poszczególnych latach badań był on uzależniony od przebiegu pogody i kształtował się u *Aphis nasturtii* i *Aphis frangulae* od 5° w 1983 do 59° w 1981, natomiast od 1° w 1983 do 31° w 1981 u *Myzus persicae*.